

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Kovaříka a soudkyň JUDr. Vladislavy Riegrové, Ph.D., a JUDr. Jany Sedlářové, ve věci žalobce **CARGONET, s.r.o., IČ 25031180, Litoměřice, Kamýcká 177/31**, zastoupeného JUDr. Michaelou Šubrtovou, advokátem v Praze 1, Dlouhá 16, proti žalované **České spořitelně, a.s., IČ 45244782, Praha 4, Olbrachtova 1929/62**, zastoupené JUDr. Petrem Kasíkem, Ph.D., advokátem v Praze 1, Jungmannova 24, o 7,586.700,- Kč, o odvolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13.3.2013 č.j. 47 Cm 327/2012-85

t a k t o :

I. Napadený rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje.

II. Žalovaná je povinna nahradit žalobci náklady odvolacího řízení a z tohoto důvodu na účet jeho právní zástupkyně, advokátky JUDr. Michaely Šubrtové, zaplatit částku 94.283,20 Kč, a to do tří dnů od doručení tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se domáhá na žalované zaplacení 7,586.700,- Kč. Žalobce, který podniká v silniční dopravě a nakupuje proto velké množství pohonných hmot, měl zájem se zajistit proti pohybům ceny nafty. Proto uzavřel dne 31.3.2008 se žalovanou Rámcovou smlouvu o obchodování na finančním trhu. Ta obsahovala jen obecné podmínky pro uzavírání konkrétních smluv na jednotlivé obchody. Podmínky jednotlivých obchodů nebyly stanoveny. Strany hodlaly uzavřít tak zvaný Komoditní swap bez fyzického vypořádání. Jde o typ obchodu, kdy zájemce nakoupí určité množství nějaké komodity (zde nafty) a toto množství zase prodá. K dodání zboží nedochází a hradí se pouze rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou, to znamená, že zájemce podle poměrů těchto cen buď plnění získá nebo sám zaplatí. Jde o

spekulativní obchod, který může být orientován jak na vzestup tak i na pokles cen. Žalobce od žalované obdržel Předběžné podmínky transakce zmíněného komoditního swapu, které předpokládaly po dobu jednoho roku měsíčně od října 2008 do září 2009 nákup 100 000 litrů komodity ULSD ppm FOB Barges Rotterdam s prodejem v následujícím měsíci a vypořádáním cenového rozdílu. Ten spočíval v tom, rozdílu mezi aktuální (referenční) cenou a pevnou cenou, která byla sjednána na 15 Kč za litr nafty. Aktuální cenou referenční cenou měla být aktuální cena v přístavu Rotterdam publikovaná společností Platts pro daný obchodní den. K této publikaci stejně jako k historii těchto cen žalobce přístup neměl a spoléhal se v tom jen na žalovanou. Jednání o jednotlivých obchodech se vedla jen telefonicky. Žalobce mohl mít a měl informace pouze od žalované, která však jen často informovala právě opačně, než jaké podmínky pak měly ve skutečnosti platit. V jednotlivé smlouvě měl být sjednán také tak zvaný „cap“. Ten byl stanoven na 18 Kč a znamenal, že v případě, kdyby cena komodity dosáhla této úrovně, nebo ji překročila, k rozdílu by se nepřihlíželo a rozdíl cen by se znovu počítal od pevné ceny (tedy od 15 Kč za litr nafty). Tento „cap“ měl být sjednán ve prospěch žalované, ta však při telefonických kontaktech opakovaně uvedla, že je ve prospěch žalobce. Tím se ekonomický efekt „capu“ obrátil. Dne 4.9.2008 došlo telefonicky ke sjednání smlouvy s referenční cenou 15 Kč s tím, že při poklesu cen měl rozdíl platit žalobce žalované a naopak. Téměř okamžitě po uzavření obchodu se cena propadla na 11,825 Kč za litr nafty a tím vznikla ztráta pro žalobce. To se opakovalo po všech následujících měsících a celková ztráta tak představovala 7,586.700,- Kč.

Již po prvním měsíci, kdy došlo k onomu podstatnému poklesu ceny, usiloval žalobce o ukončení obchodu, zejména ukončení dalších nákupů, když byl ubezpečen, že je to možné, ale žalovaná sdělila, že ukončit obchod nelze a je nutno nadále nakupovat i za cenu následné ztráty. Byl pouze nabídnut odklad o několik měsíců, ale s tím, že pevná cena se zvýší na 16,50 Kč, což by ztrátu ještě prohloubilo. Žalobce cenové rozdíly zaplatil a tím mu vznikla škoda v žalované výši. Žalovaná jednala v rozporu s povinnostmi obchodníka s cennými papíry, jak vyplývají zejména z § 5 zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu (dále jen ZPKT) a navazujících vyhlášek č. 258/2004 Sb. a 237/2008 Sb. především žalovaná jen deklarovala dne 12.6.2008, že cena nafty je 16,97 Kč za litr, čímž vyvolala dojem, že jde o dlouhodobou cenovou úroveň. Nesdělila, že v roce 2007 až po počátek roku 2008 se tato cena pohybovala mezi 11 až 14 korunami za litr. Sdělila, že „order“, a tedy transakci lze předčasně ukončit, což nebyla pravda a žalobce pod tímto mylným sdělením jednal. Žalovaná také nesprávně informovala žalobce o tom, že „cap“ 18 Kč znamená výhodu pro něj. Opak byl pravdou. Při tom žalobce spekuloval na vzestup a nikoliv na pokles ceny nafty. Stanovený „cap“ tak představoval nevýhodu pro klienta a výhodu pro obchodníka. Žalovaná uváděla, že byly podobné obchody realizovány i pro jiné klienty, ale nesdělila s jakými výsledky. Také je názoru, že žalovaná dotlačila žalobce k obchodu v rozsahu 100 000 litrů ačkoliv jeho roční spotřeba činí 60 až 65 tisíc litrů nafty tím, že toto množství bylo podmínkou obchodu. Rovněž pevná cena 15 Kč za litr byla sjednána tak, že ji určila žalovaná, když žalobci neposkytla žádné informace o vývoji cen dané komodity a jen se žalobce dotázala, zda tato cena je pro něj přijatelná. Žalobce neměl žádné podklady pro racionální rozhodnutí. Kdyby měl žalobce od žalované potřebné informace, o obchod za daných podmínek, zejména za nemožnosti jej ukončit, by neměl zájem. Škoda tedy vznikla žalobci v příčinné souvislosti s těmito pochybeními žalované.

Konečně žalobce zpochybňuje také, zda vůbec byla smlouva o jednotlivém obchodu sjednána, když ujednání telefonickou formou bylo zcela neurčité až nesrozumitelné. Pak by šlo o nárok z bezdůvodného obohacení.

Žalovaná navrhovala zamítnutí žaloby. Žalobce měl zájem se zajistit proti růstu cen pohonných hmot a proto započal jednat se žalovanou o předmětném investičním obchodu, komoditním swapu. Jeho podstatou je, že se stanoví pevná cena nafty pro určité období (zpravidla roční, jako v tomto případě) a pokud ceny vzrostou, získá žalobce plnění od žalované a naopak. Jde o běžný druh zajišťovacích operací v odvětví silniční dopravy. Nejde v první řadě o spekulaci kvůli zisku. Rámcová smlouva byla uzavřena již 31.3.2008. Pak následovaly vzájemné kontakty po dobu pěti měsíců, kdy žalobce diskutoval se žalovanou vývoj ceny ropy na světových trzích a parametry zamýšleného obchodu. Po tuto dobu ceny této komodity stoupaly a bylo možné očekávat, že tomu tak bude i nadále. Asi měsíc před realizací předmětného obchodu zpracovala žalovaná pro žalobce předběžné podmínky transakce (Termsheet) se všemi parametry zamýšleného obchodu. Samotná smlouva o předmětném obchodu byla v souladu s Rámcovou smlouvou uzavřena dne 4.9.2008 telefonicky. Vycházela z předběžných podmínek, které žalobce v písemné podobě odsouhlasil. Po uzavření obchodu nepředvídatelně vypukla globální hospodářská krize, která srazila také světové ceny nafty. V důsledku toho se obchod stal pro žalobce ztrátovým. Žalobce to respektoval a ztrátu uhradil. Až v roce 2012 se počal domáhat zrušení obchodu a vrácení zaplacených částek.

Žalovaná popírá, že by porušila právní povinnosti. Postupovala v souladu s § 15 a § 15a ZPKT (ve znění, jak platila v rozhodném období). Obchod byl projednáván téměř půl roku a byly probírány všechny jeho modality. Sám žalobce si určil pevnou cenu na 15 korun za litr nafty a určil konkrétní okamžik realizace obchodu. Byl si zcela vědom základních parametrů daného obchodu. V dané době vše nasvědčovalo růstu cen nafty. Žalobce, který podniká v silniční dopravě, musel mít o vývoji cen alespoň základní přehled. Mimoto tuzemské ceny nafty jsou zhruba z 98% závislé právě na cenách nafty ULSD ppm FOB Barges Rotterdam. Během jednání, která danému obchodu předcházela, byla cena nafty a její vývoj opakovaně diskutovány. Pokud jde o možnost obchod předčasně ukončit, zaměňuje žalobce příkaz k uzavření obchodu „order“ a uzavření samotného komoditního swapového obchodu. Možnost zrušit „order“ se vztahovala, a tak tomu také strany v době uzavírání obchodu rozuměly, právě jen k možnosti zrušit příkaz k uzavření obchodu a nikoliv ke zrušení obchodu samotného. To vyplývá i telefonické komunikace. Také sjednaný „cap“ ve výši 18 korun zcela odpovídá projednaným předběžným podmínkám transakce. Byl výhodný pro žalobce, protože ten by platil při měsíčních nákupech nejvýše o 3 Kč více. Žalovaná neměla povinnost informovat o historii předcházejících obchodů a to již proto, že zde nebyl účelem obchodu zisk, ale zajištění proti pohybu cen nafty vzhůru. Co se týká množství 100 000 litrů, jde o minimální množství, se kterým lze tyto obchody uskutečňovat. Také o tom byl žalobce informován. Sám tehdy uváděl roční spotřebu nafty kolem 80 000 litrů. Poukázal také na to, že je nutno vycházet z právní úpravy platné do 30.6.2008, když novelizační zákon č. 230/2008 Sb. k ZPKT (v souladu se směrnicí 2004/36/ES – MiFID) stanovil pro obchodníky pětiměsíční adaptační dobu.

Žalovaná neporušila tedy žádné povinnosti. Nevznikla však ani tvrzená škoda. Předně částky, které žalobce zaplatil, uhradil v souladu se smlouvou, když skutečně docházelo v důsledku nečekaného vývoje cen ke ztrátám z daného obchodu. Zdůrazňuje však také zajišťovací funkci obchodu. Kdyby cena nafty rostla, jak se předpokládalo, rostly by i ceny, za které by žalobce nakupoval naftu pro svou činnost. Protože ceny nafty klesaly, tratil sice na daném obchodě, ale také platil nižší ceny za reálně spotřebovanou naftu. Chybí také příčinná souvislost, protože tato ztráta nevznikla v důsledku nedostatečných informací, ale proto, že došlo k nečekanému obratu cenové úrovně nafty na světových trzích. Žalobce si musel být od počátku vědom, že při vzestupu cen bude profitovat, ale při poklesu cen bude

tratit. Nelze také pohlížet na daný obchod podle toho, jak se věci následně vyvinuly. Swapový obchod byl realizován 4.9.2008 a dne 15.9.2008 došlo k pádu banky Lehman Brothers, který bývá považován za zjevný projev hospodářské krize globálních rozměrů. Následný nečekaný propad cen nafty je také jedinou příčinou ztráty žalobce.

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně žalobě vyhověl a uložil žalované nahradit žalobci náklady řízení. Provedl všechny navržené důkazy s výjimkou účastnického výslechu jednatele žalobce a svědeckého výslechu pracovníka žalobkyně, který obchod projednával. Důvodem bylo, že soud považoval rozhodné okolnosti za prokázané jiným dokazováním, a také to, že měli vypovídat jen o tom, jak subjektivně chápali obsah zejména telefonicky vedených jednání. Soud vyšel z toho, že žalovaná je obchodníkem s cennými papíry a byla povinna postupovat podle § 15 ZPKT. Předmětný komoditní swap soud podřadil pod deriváty vymezené v § 3 odst. 3 písm. e) uvedeného zákona. Smlouva, jejímž obsahem je založení závazku na finanční vypořádání, které vychází z pokladového aktiva, zde z ceny komodity - nafty, není typově upravená a jde tedy o smlouvu nepojmenovanou. Žalovaná byla již při uzavírání Rámcové smlouvy vázána povinnostmi podle § 15 ZPKT včetně povinnosti informačních. Jen profesionální investor mohl obchodníka s cennými papíry této povinnosti zprostit. Tím žalobce, který podniká v silniční dopravě a v provozování čerpacích stanic, není. Nakolik je poukazováno na přechodné období podle zák. č. 230/2008 Sb., soud konstatoval, že na informační povinnost se přechodné období nevztahovalo. Žalovaná tedy byla povinna postupovat při uzavírání obchodu podle novelizovaného znění ZPKT. Tedy žalovaná měla sama iniciativně mu podstatu obchodu řádně vysvětlit a ověřit si, zda tomu porozuměl. V Rámcové smlouvě ani v jejích přílohách není předmětný obchod, to je Komoditní swap s finančním vypořádáním uveden ani popsán. Toho se týkají až předběžné podmínky zaslané žalobci 6.8.2008, bez uvedení aktuálních cen. Z přepisů telefonické komunikace je zřejmé, že žalobce jim neporozuměl. Vysvětleny mu byly až 2.12.2008, kdy mu byla zaslána žádost o podpis confirmace s vysvětlivkami odborných termínů. To však již obchod probíhal a ztráty narůstaly. Ani vrácení podepsaných předběžných podmínek neprokazuje, že žalovaný podstatě obchodu a jeho rizikům porozuměl. Finanční deriváty jsou, oproti běžnému nákupu stejné komodity, která je podkladem derivátu, velmi specifickými smlouvami, ve kterých se neorientuje nikdo, kdo se na příslušném trhu běžně nepohybuje. Z přepisů telefonické komunikace mezi účastníky dovodil, že pracovník žalovaného používal odborné termíny, jejichž obsahu osoba stojící mimo finanční trhy nemůže rozumět a nelze předpokládat, že jim zástupce žalovaného rozuměl tak, jak byly žalovanou stranou míněny. Mnohé jsou odvozeny z angličtiny. Dne 4.9.2008, tedy v době, kdy již šly ceny nafty dolů, nechal žalovaný odsouhlasit žalobce „order“ na pevnou cenu 15,- Kč za litr. Obsah telefonického rozhovoru datovaného 21.7.2008 prokazuje, že žalobce zaslaným předběžným podmínkám obchodu, jež mimoto jsou označeny jako nezávazné, neporozuměl. Byla mu však vysvětlena jen část týkající se výpočtu a platby pevné částky. Nebyl informován o tom, co bude v případě, kdy cena bude nižší než 15,- Kč za litr. Nesprávně byl informován i o době trvání transakce, neporozuměl, jak dlouho bude platit „order“. Žalovaný také v rozporu s čl. 4 Rámcové smlouvy, kde je dohodnuto stanovení tržní ceny třemi tam uvedenými agenturami, naléhal na odsouhlasení transakce, kde již je cena vázána jen na Platts. Způsob výpočtu pohyblivé částky byla vysvětlena až 2.12.2008.

Nárok soud hodnotil jako bezdůvodné obohacení, když průběh obchodu považoval za mimosmluvní s tím, že žalovaná postupovala mimo Rámcovou smlouvu a pro porušení povinnosti žalobce řádně informovat podle § 15 a následně i 15a a 15c ZPKT nedošlo mezi stranami k určitému a srozumitelnému ujednání o tom, jaké závazky žalobce přebírá pro případ, že cena ropy klesne pod 15 korun, jakým způsobem bude příslušná částka vypočtena.

Za důvodnou neuznal námitku promlčení, když vyšel ze čtyřleté promlčecí doby podle § 397 obch. zák.

Proti tomuto rozsudku se včas odvolala žalovaná a navrhuje jeho změnu tak, že žaloba bude zamítnuta. Zrekapitulovala, že žalobce hodlal předmětným obchodem dosáhnout předvídatelnosti výdajů za naftu jako základní nákladové položky v jeho podnikání. Podstata obchodu není nijak složitá a je v podstatě jen ujednáním o budoucích vzájemných platbách a k jeho pochopení není třeba žádných speciálních znalostí finančních trhů. Již v červnu žalovaná upozorňovala žalobce, že v případě, kdy cena nafty klesne, zůstane kontrakt zafixován na 15,- Kč. Z telefonické komunikace je také zřejmé, že žalobce sledoval cenu nafty na relevantních trzích a vyčkával, až se cena přiblíží k jím požadovaným 15,- Kč za litr. Opakovaně také ujišťoval, že podmínkám obchodu rozumí. To opakovaně potvrzoval i písemně. Nesouhlasí se závěrem soudu, že nedošlo ke vzniku dílčí smlouvy. Soud se opírá o telefonický rozhovor ze dne 21.7.2008, který, jak je i z navazujícího hovoru ze dne 23.8.2008 patrné, uvedeného dne se skutečně uskutečnil. Zmínka žalobce, že nepochopil, co má vyplnit se vztahuje k jinému dokladu, než jsou předběžné podmínky, které obdržel žalobce až 6.8.2008. Při rozhovoru ze dne 21.8.2008 ostatně vyšlo najevo, že nebylo potřeba nic vyplňovat. Závěr soudu, že záznam z rozhovoru ze dne 21.7.2008 je zřejmě špatně datován, nemá oporu v dokazování. Vůbec již nemohl v této době, a to ani v reakci na zaslané předběžné podmínky, k nimž žádné připomínky neměl, neporozumět obchodu, který se uskutečnil až o měsíc později. Konečně sjednaný obchod se neodchyloval od zmíněných předběžných podmínek. Žalovaný opakovaně rekapituloval podmínky transakce, na což žalobce reagoval tím, že je to jasné a že rozumí. Žalobce se na trhu s naftou pohybuje, nejen ji nakupuje, ale také s ní obchoduje. Z telefonické komunikace je také zřejmé, že ceny sledoval a to i na světovém trhu. Soud také nepochopil, že pohyblivou částku nemá platit žalobce, ale žalovaná. Pro žalobce platila pevná částka 15,- Kč za litr s tím, že při zvýšení ceny bude platit jen rozdíl nad 18 Kč za litr. Vše vyplývá jasně jak z předběžných podmínek tak i z toho, co bylo dne 4.9.2008 ujednáno. Soud z telefonické komunikace činí závěry i proti tomu, co žalobce tvrdil, co bylo mezi účastníky nesporné, a vychází z okolností, které nikdy tvrzeny nebyly. Pochyby nemohly být ani ohledně časového průběhu obchodu, když z předběžných podmínek vyplývá, že obchod je kalkulován na 12 měsíců. Jde o spekulativní obchod a z logiky věci žádná ze stran nemůže být oprávněna vztah dříve ukončit. Dne 4.9.2008 nehovořili účastníci o době účinnosti smlouvy, ale o pokynu k uzavření smlouvy. S tímto pokynem žalobce vyčkával do doby, než cena dosáhne 15,- Kč za litr nafty. Článek 4 Rámcové smlouvy ani článek 4 obecných ustanovení neřeší otázku pohyblivých částek. Způsob výpočtu pohyblivé částky byl uveden již v předběžných podmínkách. Proti tomu neměl žalobce námitky a následná smlouva je s předběžnými podmínkami konformní. Rámcová smlouva také předpokládala možnost, že jednotlivá smlouva se od Rámcové smlouvy odchýlí, a pro ten případ stanovila, že jednotlivá smlouva má přednost před Rámcovou smlouvou.

Dále poukázal na nezaměnitelnost neurčitosti a nesrozumitelnosti ujednání. Při tom nesrozumitelné jsou úkony, kterým žádným výkladem nelze porozumět. Při tom výklad musí směřovat především k tomu, aby právní jednání obstála. Musí také zde být rozporná interpretace samotnými účastníky. Soud vůbec nspecifikoval, v čem jsou telefonická ujednání nesrozumitelná nebo neurčitá. Polemizuje také s názorem soudu, že se na tento případ nevztahují přechodná ustanovení zák. č. 230/2008 Sb. Soud nesprávně cituje čl. II. bod 20, a žalovaná se opírá o bod 15, který hovoří obecně. Žalovaná také poukazuje na povinnost jednatele společnosti jednat s péčí řádného hospodáře. Případný nedostatek znalostí není omluvitelným důvodem pro nevynaložení potřebné péče.

Vytýká soudu také procesní pochybení. Předně nedostatek poučení, když nárok je uplatněn z důvodu náhrady škody, ale soud jej přiznal jako bezdůvodné obohacení, aniž o změně kvalifikace účastníky poučil. Dále vytýká porušení projednací zásady. Konečně vytýká soudu neprovedení důkazů s tím, že ty byly navrženy právě k výzvě soudu, aby žalovaná prokázala, že podmínky dílčí smlouvy byly sděleny žalobci srozumitelně a určitě.

Žalobce navrhl potvrzení napadeného rozsudku. Předně nesouhlasí se závěrem, že obchody tohoto typu nevyžadují žádné odborné znalosti a zkušenosti. Kdyby tomu tak bylo, nebylo by nutné investovat přes prostředníky jako je žalovaná. Proč by také jinak žalovaná zdůrazňovala, že během telefonické komunikace údajně opakovaně seznamovala žalobce s podmínkami dané transakce. Záznamy této komunikace se žalovaná dlouho zdráhala vydat a později vydané záznamy nebyly úplné, jak se při jednání před soudem ukázalo. Co se týká znalosti cen, pak informace ze sdělovacích prostředků o ceně nafty na některé ze světových burz neznamená povědomost o ceně dané komodity. K těmto cenám, na rozdíl od žalované, žalobce vůbec neměl přístup a neznal je. Při rozhovoru ze dne 12.6.2008 žalovaná vzbuzovala dojem, že cena se pohybuje někde kolem pomyslného dna a bude již nadále jen stoupat. Aby mohl žalobce rozumně odhadnout, jaký bude vývoj cen, musel by znát její dosavadní vývoj. Podklady k tomu však od žalované, která jimi disponovala, nedostal. Není také důležité, zda žalobce potvrzoval, že danému ochodu neporozuměl, když se později ukáže, že vycházel z mylných informací.

Soud se správně zabýval otázkou platnosti dílčí smlouvy, když již v žalobě ji žalobce zpochybnil. Při tom souhlasí se závěrem soudu, že vysvětlením obsahu telefonického rozhovoru datovaného 21.7.2008 je právě reakce na předběžné podmínky a z toho logicky vyplývá pochybnost o jeho správné dataci. Žalovaná mohla ostatně tvrdit a prokázat, o jaký jiný dokument se mělo v souvislosti s daným hovorem jednat. Pracovník žalované se také neměl spokojit jen s konstatováním žalobce, že rozumí, ale měl se přesvědčit, že modalita daného obchodu skutečně chápe, třeba i položením vhodných otázek. Z dokazování také nevyplývá tvrzení žalované, že její pracovník sám opakovaně shrnoval podmínky obchodu a ověřoval si, zda jim zástupce žalobce rozumí. Také považuje za zřejmé, že žalobce, který obchoduje s naftou jen v rámci ČR, nemůže odhadnout vývoj cen na světovém trhu. Stejně tak okolnost, že o uskutečnění konkrétního dílčího obchodu rozhoduje podle Rámcové smlouvy klient a nikoliv poskytovatel služby, nesníma z poskytovatele služby zákonnou informační povinnost. Žalovaná také nevysvětlila, že žádné pevné částky placeny nebudou, že obchody proběhnou jen zdánlivě a že na konci měsíce se vyúčtuje jen rozdíl v cenách těchto fiktivních obchodů. Proto je zavádějící informace o „capu“, když bylo namísto sdělit žalobci, že obdrží maximálně 3 Kč za litr, ale při prodávce žádné omezení není. Nebylo také předem jasné, že musí proběhnout všech dvanáct transakcí. Z vyjádření žalované žalobce logicky usoudil, že je možné smlouvu ukončit dříve. Z ničeho nevyplývá, že žalobci bylo jasné jaký je rozdíl mezi „order“ a samotná transakce a že ta musí trvat 12 měsíců. Není pochybné, že se účastníci mohli odchýlit v jednotlivých smlouvách od Rámcové smlouvy. Takovou změnou je změna zdroje pro tuto cenu. Tato zmatečnost pak přispěla k nejasnosti celého ujednání mezi stranami.

Co se týká právního posouzení, je z rozsudku jednoznačně patrné, že právě nejasnost toho, co pracovník žalované žalobci uváděl, způsobila neplatnost smlouvy. Žalobce tak zdánlivě souhlasil s něčím, co nebylo projevem jeho vůle. Soud dostatečně odůvodnil, proč nebyly výroky žalované pro žalobce srozumitelné. Pro tuto nesrozumitelnost nemohla smlouva platně vzniknout. Nebylo co vykládat. Pokud jde o porušení zákonných povinností

žalované jako obchodníka s cennými papíry, pak i znění ZPKT před novelou účinnou od 1.7.2008 bylo jí porušeno. Považuje také za podivné, že obchodník s cennými papíry se dovolává pětíměsíčního přechodného období ve vztahu k povinnosti jednat s klienty čestně. K péči řádného hospodáře podotýká, že právě proto si obstaral při tomto obchodu prostředníka. Měl si snad ještě najmout dalšího, aby mu zprostředkoval pro něj nesrozumitelná vyjádření poskytovatele, který má zákonnou povinnost poskytnout informace tak, aby jim porozuměl i průměrný klient.

K namítaným vadám řízení uvedl, že soud by vycházel ze stejných skutečností a důkazů v případě, že by věc posoudil jako náhradu škody. Primárně jde o otázku porušení práva a ta objasněna byla. Výslech pracovníka žalované Macháčka jako svědka by také mohl objasnit nejvýše, co svými výroky zamýšlel tento svědek nikoliv, jak jim rozuměl žalobce. Ten by pak nemohl při svém účastnickém výslechu uvést nic více, než co uvedl v dosavadní korespondenci a v rámci tohoto řízení. Vyslovil také podezření, že přepisy telefonních rozhovorů, které žalobce předložil až při jednání před soudem, mohou být zmanipulované.

Odvolací soud vyšel ze zjištění, která na základě jím provedeného dokazování učinil soud prvního stupně. Nakolik nevyhověl některým důkazním návrhům, jak je to také v odvolacím řízení vytykáno, nedoplnil odvolací soud toto dokazování ani je nenařídil z důvod níže uvedených. Lze také k dokazování obecně konstatovat, že dokazování provedené soudem prvního stupně není většinou mezi účastníky kontroverzní. Sporné je v některých případech hodnocení důkazů a zejména jsou rozpory o právních závěrech.

Na prvním místě je nutno se zabývat, zda soud prvního stupně nepřekročil rámec předmětu řízení, když nakonec žalovaný nárok přiznal z důvodu bezdůvodného obohacení. Je jistě pravdou, že výslovně o neplatnosti smlouvy hovoří až závěr žaloby v poměrně krátkém odstavci. Je však také pravdou, že tento právní závěr s důsledkem bezdůvodného plnění a s požadavkem na jeho vrácení opírá se o stejné skutkové okolnosti, které jsou jádrem celé žaloby. Jde o alternativní právní pohled na stejný tvrzený skutkový základ (nikoliv alternativní návrh). Protože předmět řízení je vymezen skutkově, právní názory lze libovolně měnit a soud jimi není nijak vázán. Tedy nemusel soud ani předestírat možnost jiného právního pohledu na danou věc. Konečně žalovaná ani v odvolání se proti rozsudku, který stojí na uvedené právní alternativě, neuvádí na podporu svého stanoviska žádné nové okolnosti ani důkazy oproti těm, se kterými pracovala již před soudem prvního stupně.

Nelze dále nezmínit ani jinou okolnost. Podkladem, ze kterého celá sporná záležitost vychází, je obchod typu derivátu. Již u termínových obchodů s jakoukoliv hodnotou, u kterých se předpokládá skutečně vypořádání obchodu, je jejich rysem to, že jedna strana předpokládá, že hodnota předmětu plnění s časem poroste, a druhá strana předpokládá, že tomu bude naopak. Nejde tedy o nic jiného než o sázku o výši budoucí ceny. Kvalitativně není rozdíl třeba oproti sázkám na výsledky sportovních utkání anebo kurzovým sázkám na dostizích. Deriváty vyznačují se pak tím, že předně nepředpokládají vůbec žádné reálné plnění. Jde v podstatě o to, že účastníci se dohodnou takto: kdyby jeden z nich uzavřel smlouvu na dodání příslušné hodnoty druhému a zároveň kdyby stejní účastníci uzavřeli smlouvu o odkupu stejného předmětu plnění nazpět s určitým časovým posunem, vznikl by zřejmě (ne nutně, věc může skončit i nerozhodně) cenový rozdíl mezi cenou nákupní a cenou za zpětný prodej. Tedy jedna nebo druhá strana by na tomto vzájemném obchodu vydělala. Účastníci derivátového obchodu ovšem všechny tyto mezistupně vynechávají. Dohodnou se rovnou, že si zaplatí rozdíl cen, třebaže neuzavřou žádnou z uvedených smluv ani naoko. Nejenom, že si nedodají žádné reálné plnění, ale nezaplatí si ani ony fiktivní kupní ceny a

hradí si jen právě uvedený hypotetický cenový rozdíl. Tedy v okamžiku, kdy ohledně derivátu smlouvu uzavřou, neví ani oni sami, kdo bude nakonec věřitelem a kdo dlužníkem a samozřejmě ani jaká bude výše dluhu. Až do vypořádání, na rozdíl třeba od zmíněných obchodů termínových, není zde vůbec žádného dluhu jedné nebo druhé strany. Zde je paralela se sázkami, jak je jejich podstata obecně známa, zcela jednoznačná.

To vše je nutné uvést proto, že kdyby bylo předmětem řízení plnění ze samotné smlouvy o derivátu, musel by soud uvážít, zda lze takové nároky vůbec v soudním řízení přiznat s ohledem na ustanovení § 845 obč. zák. Při tom toto ustanovení není obecně vyloučeno ani ve vztazích, které mají povahu obchodních závazkových vztahů. Nicméně o takový nárok v tomto řízení nejde. Plnění bylo již poskytnuto. Není ani automatického nároku na jeho vrácení, jak plyne z § 455 odst. 2 obč. zák. Kdo inkasuje sázku, může si přijaté plnění ponechat, nejde jen proto, že bylo přijato na sázku, o plnění bezdůvodné. Proto nebylo nutné tuto otázku řešit. Sázky také neporušují právo, jen jsou zeslabeny tím, že nepožívají právní ochrany. Nicméně i v souvislosti se sázkou lze uvažovat o rozmanitých porušeních práva, včetně toho, že se sázkaři ve skutečnosti nedohodli, není mezi nimi platné smlouvy, a proto – nikoliv jen pro prostý fakt případné sázky – bylo plněno bez právního důvodu. To je vlastní základ tohoto řízení a jde tedy o věc, kterou je nutno projednat, posoudit ji a rozhodnout o ní v soudním řízení.

Z výše uvedeného také vyplývá, že smlouva o derivátovém obchodu není vůbec jen prostou platební podmínkou. Jde především o určení, kdo vůbec bude mít povinnost platit. Samozřejmě i tyto smlouvy mohou obsahovat ujednání o platebních podmínkách. Tedy mohou obsahovat ujednání o tom, kdy a jakým způsobem bude vyrovnán dluh, až bude znám dlužník a věřitel a výše dluhu. V tomto případě bylo by platební podmínkou jen ujednání o inkasu a kdy může být provedeno. Podstata každého jednotlivého typu konkrétní derivátní smlouvy je však vždy komplikovanější.

Tím se dostáváme k dalšímu problému, na který soud prvního stupně ve svém rozsudku upozorňuje. Jde o to, že princip derivátu, tedy že zmíněné smluvené plnění bude svou výší odvozeno od určité jiné hodnoty nebo veličiny, není skutečně nijak nepochopitelný. Nicméně i tak přece je zcela zřejmé, že naprostá většina lidí si pod deriváty, jako pojmem finančního trhu, nepředstaví vůbec nic. To platí dokonce i pro ty, kteří se vůbec v rámci studia matematiky k principům derivace dostali. Tedy jen naprostá menšina má vůbec představu o tom, co se pod tím, alespoň v principu, rozumí. Nicméně výše uvedené schéma je skutečně jen úplným základem derivátního vztahu, který se ve skutečnosti projevuje v různých a vesměs komplikovaných formách. Pak můžeme ovšem také konstatovat, že i rámci výše zmíněné menšiny opět jen úplná minorita má představu, jaké konkrétní typy obchodů sem spadají a jaká je jejich podstata, v čem se navzájem liší, v čem jsou jejich specifika. Uvážíme-li k tomu, že výsledek obchodu je odvozen, derivován od vývoje jiné hodnoty, tak zvaného podkladového aktiva, a že účastník obchodu tedy musí alespoň do jisté míry rozumět i problémů příslušného aktiva, je zřejmé, že ohledně konkrétního typu derivátů s konkrétním podkladovým aktivem mají dostatečné znalosti a zkušenosti jen jednotlivci, kteří se na konkrétním tržním segmentu systematictěji pohybují. S tímto závěrem soudu prvního stupně je nutno souhlasit.

Je nutno s tím souhlasit i při vědomí, že žalobce spotřebovává úctyhodné množství nafty, tedy podkladového aktiva předmětného derivátu, že ji nepochybně nakupuje ve velkém, že dokonce sám naftu dále prodává. Přesto nelze od něj očekávat již ani zkušenost s obchody s naftou na světových trzích a již vůbec nikoliv jakoukoliv zkušenost s deriváty žádného typu,

byť podkladovým aktivem je komodita, se kterou běžně pracuje. Přeceňovat nelze ani skutečnost, že znal ceny ropy na relevantních trzích. Předně, jakkoliv je surová ropa bezpochyby základní surovinou pro výrobu motorové nafty, se kterou právě žalovaný přichází do styku, a tedy je i cena ropy základní nákladovou položkou v rafineriích ropy, přece nejde o příčinnost zcela lineární. Každý motorista ví, že ceny pohonných hmot mají tendenci růst před letní sezónou nezávisle na cenách ropy na světovém trhu. Kromě toho právě ceny surové ropy – typicky v Rotterdamu – jsou běžně dostupné i v běžných médiích a v nich často komentované. O cenách jednotlivých petroproduktů to neplatí ani přibližně.

Přecenit nelze v této souvislosti ani postavení žalobce jako podnikatele. ZPKT v § 15 a následujících, a to i ve znění, jak platilo v době uzavření Rámcové smlouvy, rozlišovalo a rozlišuje i nyní zákazníky profesionální a ostatní. Shodně Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21.4.2004, o trzích finančních nástrojů, která je známá pod zkratkou MiFID. Z pohledu práva tuzemského i práva ES žalobce profesionálním zákazníkem, klientem, investorem není. Zmíněné předpisy jsou dále než jen k rozlišování spotřebitelů a podnikatelů. Tedy respektují, že oblast finančního trhu je natolik specifická, že ani po osobách, které podnikají, nelze požadovat úplné znalosti a zkušenosti v této oblasti. Respektují, že obchodníci s cennými papíry, jakým je i žalovaná, jsou z tohoto hlediska ve značné výhodě. Neobstojí zde ani jinak správná teze, že se nemám pouštět do obchodů, kterým nerozumím. To by zde znamenalo, že kapitálový trh stal by se trhem jen úzké skupiny vyvolených, která by na tomto omezení prodělala tím, že by prostě na takovém omezeném trhu chyběla likvidita, trh by neměl hloubku a ztratil by podstatnou část své vypovídací hodnoty. Přes ambivalentnost působení kapitálového trhu, jenž je schopen pouhými přesuny peněz vyvolat škodlivý chaos i na trzích s reálnými produkty, přece převažuje jeho pozitivní působení, když přes kapitálový trh vrací se do aktivního ekonomického života značná část prostředků tezaurovaných. Tedy nejen z důvodu jisté rovnosti možných účastníků, ale i v zájmu daného trhu a jeho likvidity a dokonce i zájmu rozvoje ekonomiky vůbec, je žádoucí zapojit do této oblasti subjektů co nejvíce. To ovšem nutně předpokládá posílit právní pozici neprofesionálních účastníků kapitálového a zvýšenými povinnostmi obchodníků vyrovnat startovací pozice.

Z toho je odvozena i povinnost neprofesionální klienty komplexně, pravdivě a zcela srozumitelně informovat o podstatě výhodách i rizicích daného produktu. Jistě i běžný střadatel, který jedná s bankou o uložení peněz, bude se muset nakonec sám rozhodnout, kam peníze uloží. Má však právo, a banka tomu odpovídající povinnost, aby obdržel k tomuto rozhodnutí všechny potřebné informace. A to jsou bankovní produkty řádově méně složité a více pochopitelné, než produkty kapitálového trhu. Je třeba říci, že banky tuto svou povinnost zpravidla plní a že lze očekávat, že tomu tak je i v případě žalované, nakolik jako banka působí.

V tomto případě Rámcová smlouva je skutečně jen velmi obecným ujednáním, ze kterého se o povaze obchodů, jež měly by být na jejím základě uzavírány, není patrné vůbec nic. Ve vztahu k předmětnému komoditnímu swapu proběhla všechna jednání jen prostřednictvím telefonických hovorů. Žalovaná jinou tuto komunikaci netvrdí. V listinné podobě se přímo k danému swapu vztahují již jen předběžné podmínky (termsheet). Odvolací soud k tomu konstatuje, že kdyby měl k dispozici jen tyto podklady, nebyl by schopen vůbec porozumět tomu, o čem je telefonická komunikace vlastně vedena a k čemu směřuje, a to ani ve spojení s předběžnými podmínkami. Je znovu nutno připomenout, že z hlediska ZPKT jsou soudci i žalovaný ve stejné kategorii neprofesionálních zákazníků. Žalovaná tvrdí ještě podklad v podobě rámcové informace o podobném obchodu, který se uskutečnil s jiným

klientem. Z důvodů níže uvedených lze však uzavřít, že ani její vypovídací hodnota nebyla vyšší. Vlastně až z podání účastníků (jejich zástupců) stává se věc alespoň poněkud zřejmou. Odvolací soud při tom není přesvědčen, že by snad pracovník žalované snažil se touto formou záměrně žalobce zmást, nalákat jej do uvedeného obchodu a na jeho úkor získat pochybným způsobem prostředky. Problém vidí spíše v tom, že stejný pracovník si neuvědomil, že nejedná v osobě zástupce žalovaného s někým, kdo je mu roven svými znalostmi a zkušenostmi. Nepochybně pracovník jiného obchodníka s cennými papíry, jenž se pohybuje ve stejné oblasti, by mu dobře rozuměl. Je přirozeným jevem, že odborníci mají tendenci používat různých významových zkratk, quasi definic, jež jsou jiným odborníkům známé a jejichž obsahu rozumějí bez dalšího vysvětlování. Ani v oboru právnickém tomu není jinak. Je charakteristické, že právní zástupci považovali za nutné vysvětlit zkratku „ULSD“, ale již nikoliv zkratku „FOB“ z Incoterms, o které právem předpokládali, že je soudci, který projednává a rozhoduje v obchodních věcech, známá. Jistě by to již neočekávali od soudů působících v oblasti rodinných nebo pracovních sporů. Třetím osobám však velmi často je taková komunikace zcela nesrozumitelná, anebo dokonce mohou těmto projevům přikládat jiný, a to případně i diametrálně odlišný, význam. Soud dokazoval písemným prepisem telefonických rozhovorů. Tedy čtenář může si zvolit tempo čtení, vracet se v textu, a podobně. I tak platí uvedené. Vezme-li ovšem v úvahu, jak telefonický hovor běžně probíhá, a rovněž v této věci probíhal, je problém o mnoho řádů větší.

V tom je právě základní problém této věci. Pracovník žalované nepochybně směřoval k obchodu, který ze svého hlediska považoval za standardní, jakých zřejmě uzavřel již více. Vyjadřuje se však, zřejmě právo proto, v dané komunikaci zkratkovitě, používá pojmy obecně neznámé, prokládá český jazyk anglicismy a to mnohdy v deformované podobě. Potom druhá strana, která ve stejném postavení není, nemusí z této komunikace dospět ke stejným závěrům, jaké ji přikládal zmíněný pracovník. Nemělo by skutečně smyslu vyslyšet pracovníka žalované, který tuto komunikaci vedl. Není důležité, co tím zamýšlel, a jen to by z tohoto výsledku mohlo vyplynout, ale co neprofesionální klient může z dané komunikace pochopit. Ze stejného důvodu, když k tomu navíc přistupuje i problém procesní ošidnosti výsledku účastníka (§ 131 odst. 1 o.s.ř.), nelze vytýkat soudu ani neprovedení účastnického výsledku statutárního zástupce žalobce. Nelze konečně nikdy s jistotou zjistit, co skutečně tento zástupce pochopil. Významné je jen zjištění, co musel z dané komunikace pochopit. K tomu je provedené dokazování dostatečné. Také výzvě soudu prvního stupně žalované, aby doplnila důkazy ohledně informací podaných žalobci, rozumí odvolací soud právě tak, že soud tím dal najevo, že prostřednictvím provedení dokazování nepovažoval za prokázáno, že se žalobci dostalo potřebných informací, a je proto nutné nikoliv provedené důkazy vysvětlit, ale předložit důkaz o tom, že se mu dostalo ještě jiných – určitějších – informací.

Není v této souvislosti sporu o tom, že prohlášení „rozumím“ a podobně nelze z hlediska jazykového úzusu chápat jinak, než jako vyjádření subjektivního přesvědčení, že adresát projevu (podle okolností i neverbálního) chápe obsah a smysl projevu. Jenže není tím nutně osvědčeno, že stejný adresát chápe daný projev skutečně a zejména správně. Je přece zcela představitelné, že se stejný adresát domnívá, že pochopil, ale následný vývoj ukáže, že tomu tak není. Proto tato prohlášení nemohou odstranit výše zmíněné problémy komunikace. Takové prohlášení přece není naplnění formality, kterou je vše vyřízené. Rozhoduje objektivní stav. Ostatně kolika lidem se na první pohled, zde spíše poslech, zdají být věci jasné, aby následně po klidném uvážení, jež v rámci telefonického rozhovoru je jen těžko možné, zjistili, že vlastně nerozumí vůbec ničemu. Kolik klientů mobilních operátorů při notoricky známých náborových telefonátech z tohoto hlediska vyjádří s nabídkou souhlas,

domnívajíce se, že věc pochopili, a následně nevycházejí z údivu, co že to vlastně odsouhlasili.

V konkrétní rovině lze problém demonstrovat na dvou prvcích, kde je neurčitost až nesprávnost komunikace zvláště zřetelná. Tím není řečeno, že vše ostatní je zcela jasné. Prvním je otázka „capu“. Pojmově jsou „capy“ nepochybně nástrojem ke snížení rizika spojeného s náhlými nebo příliš velkými výkyvy, zde ceny podkladového aktiva. Již zde ovšem nelze pominout, že jen velmi málo lidí si pod tím představí cokoli, tím méně, že budou mít správnou představu. Pomiňme však tento elementární problém. V tomto konkrétní typu obchodu lze si představit ovšem jak ochranu před výkyvy nákupní ceny, tak ceny prodejní při zpětném (ovšem zde zcela fiktivním) prodeji. Právě tuto stránku sporné strany prezentují opačným způsobem a je nutno říci, že nelze z dokazování uzavřít, o jaký typ mělo jít. Protože cena podkladového aktiva, pohonné hmoty ULSD se vyvíjela následně opačným směrem, nelze učinit určitý závěr ani o tom, v jakém smyslu by žalovaná zahrnula „cap“ do vypořádání. Že dnes tvrdí, že by šlo o „cap“ ve prospěch žalobce (a že by tak vypovídal i pracovník žalované) je zcela pochopitelné. Nelze tedy uzavřít, co si vlastně o „capu“ účastníci dohodli, či zda vůbec se jejich projevy vůle setkaly. O opatřeních pro případ poklesu cen účastníci vůbec nejednali. Z hlediska informační povinnosti lze souhlasit s tím, že zde byl značný informační deficit. Je i možné, že smlouva z tohoto hlediska byla asymetrická ve prospěch žalované, to však nemá vliv na okolnost, na které soud prvního stupně svůj rozsudek potvrdil, to je pro otázku, zda smlouva platně vznikla.

S určitostí lze uzavřít, že se pro nesrozumitelnost předcházejících informací nedohodli nejen určitě, ale vůbec, na otázce možnosti vztah ukončit. Z telefonické komunikace je zcela zřejmé, že žalobce se zajímal o to, zda je nutné, aby daný vztah trval dvanáct měsíců a zda lze jej ukončit dříve. Je zcela jasné, že v žádném případě se nezajímal o nějaké, evidentně velmi krátké, období hned na počátku vztahu, vlastně dříve, než ten doopravdy začne. Odpověď pracovníka žalovaného musela v něm nutně vyvolat přesvědčení, stejně by tomu nepochybně rozuměl každý klient v jeho postavení, že bude možné vztah ukončit i dříve, než za dvanáct měsíců. Není důležité, zda se o to skutečně pokusil, jak tvrdil. Nebylo to zjištěno, nebylo k tomu však ani dokazováno, třebaže žalobce k tomu důkaz výsledkem svědka nabízel. I zde lze se soudem prvního stupně souhlasit, když tento důkaz neprovedl. Je totiž zřejmé, že žalovaná setrvala tvrdí, že tak zrušení „orderu“ myšleno jí nebylo. Neobstojí ani konstrukce, že z podstaty obchodu vyplývá, že nelze jej předčasně ukončit. Je jisté, že z výše uvedeného principu sázky vyplývá, že po jejím uzavření nelze od ní odstoupit a je nutno, byť jako čestný dluh, ji vyrovnat po té, co se okolnost, o kterou byla sázka uzavřena, stane zřejmou. Zde však bylo smluveno dvanáct sázek. Z ničeho, co mohl žalobce vědět, nevyplývá, že jich musí být nutně dvanáct. Jistě musel vědět, že v rámci jednoho měsíčního cyklu odstoupit nelze a že tento cyklus měl by být vyrovnán bez ohledu na výsledek. Proč by tyto cykly ale nemohly být třeba tři, není vůbec jasné obecně a nemohlo to být zřejmé ani žalobci. Je přece jasné, že mohl by proběhnout, když by tak bylo dohodnuto, i jen jeden cyklus. Odvolacímu soudu je také jasné, že i dohoda o více cyklech může mít svůj rozumný důvod, jenž spočívá v tom, že jeden cyklus může být vystaven nečekanému výkyvu, při více cyklech je pravděpodobné, i když nikoliv nutné, že různé výkyvy se vyrovnají a vyjde najevo dlouhodobý cenový trend. Nicméně i když může být někdy taková smlouva racionální, není objektivně nutná a není z toho možné vyvodit, že žalobce musel vědět, nebylo z čeho, že v průběhu dvanáctiměsíčního cyklu nebude lze smlouvu ukončit, když výroky pracovníka žalované musel pochopit ve smyslu právě opačném. Ostatně i sám výraz „order“ má, jak lze zjistit z každého slovníku, v angličtině více významů a „příkaz“ je jen jedním z možných

ekvivalentů. Ani při této redukci významů není jasné, o příkaz koho komu má jít, kdy má být proveden a jak se druhá strana dozví, že již zadán byl a že již věc nelze vzít zpět.

Proto lze souhlasit se soudem prvního stupně, že mezi účastníky ke smlouvě o tomto konkrétním komoditním swapu nedošlo, když podklady, ze kterých mohl žalobce vycházet, nebyly dostatečně určité a částečně ani nesrozumitelné. Nelze tedy ani dospět k závěru, že se projevy vůle o smlouvě stejného obsahu na obou stranách setkaly, že obě strany uzavíraly stejnou smlouvu.

Je jisté, že žalobce by toto řízení nezažádal, kdyby daný obchodní vztah dopadl v jeho prospěch. Jaká práva by ostatně v takovém případě vůbec mohl uplatnit. Problémy daného vztahu by tak samozřejmě nevyšly najevo. Okolnost, že některé smlouvy nejsou soudem posouzeny a jejich problémy tak se nestanou zjevnými, neznamená přece, že takových problémů není. Existují celé skupiny smluv, o kterých obecně musíme uzavřít jejich zřejmou neplatnost, aniž by se kdy práva z nich stala předmětem soudního řízení. Jde ku příkladu o smlouvy, jejichž prostřednictvím se děje distribuce a rozprodej drog. Je jisté, že také nelze posuzovat platnost obchodní smlouvy podle toho, jak obchod dopadne. Ale z toho nevychází ani soud prvního stupně ani soud odvolací. Motivy, které vedly žalobce k podání této předmětné žaloby příliš podstatné nejsou.

Souhlasit lze s tím, že v dokazování nemá oporu závěr soudu prvního stupně, že telefonický rozhovor z 21.7.2008 je v přepisu nesprávně datován. Následný rozhovor by ostatně potvrzoval správnost datace. Ostatně i žalobce před odvolacím soudem tuto dataci nijak nezpochyboval, ale uváděl, že již v této době měl žalobce k dispozici předběžné podmínky. Ani to však není jisté a je možné, že měl žalovanou tvrzené, i když přímo neprokázané schéma jiného obchodu, který byl již dříve uzavřen s jiným klientem žalované. Tak či onak je pro komunikaci účastníků symptomatické, že žalobce vůbec nepochopil i jen samotnou podstatu zasláního textu, ať jím bylo cokoli, (dožadoval se informace, co že to má vyplnit, třebaže v žádném z materiálů, jež přicházely v úvahu, nebylo vyplnit vůbec co). Nejde o pochybení zásadní povahy. Je také pravdou, že doktrínálně jsou srozumitelnost a určitost právních jednání odlišnými kategoriemi a že by neměly být míchány a zaměňovány. To jistě také není pozitivní stránkou napadeného rozsudku. Je ovšem také zřejmé, že tyto jevy mají v praxi k sobě dosti blízko. Ani to však nic nemění na tom, že by soud měl používat tyto pojmy co nejpřesněji. Z odůvodnění rozsudku je však také zřejmé, co měl soud věcně na mysli, v čem vidí problém v souvislosti s uzavíráním předmětné smlouvy, a odvolací soud jeho úvahy, i přes tyto nepřesnosti, chápe. Jak je patrné z výše uvedeného v podstatném rozsahu se s nimi ztotožňuje.

Odvolací soud nemá žádné výhrady k tomu, že smlouva měla být uzavřena telefonicky, a to nejen proto, že to Rámcová smlouva předpokládá, i když ani tento důvod není samozřejmě zanedbatelný. To lze jistě i za poměrů tohoto případu. Musí však být i tak jednoznačně zřejmé, že klient obchodníka s cennými papíry předem jednoznačně ví, o co se jedná, do čeho vstupuje a s čím musí počítat. Jen tak může řádně zvážit všechna rizika a telefonicky dotáhnout jen jednotlivosti (třeba zde základní cenu 15 korun za litr nafty) a smlouvu, o jejímž obsahu nemůže mít pochybnosti, odsouhlasit. To je úhelný problém této věci, že nelze mít za jisté, že žalobce při splnění těchto předpokladů na uzavření smlouvy kývl, že věděl jakou smlouvu vlastně má uzavírat.

Se žalobcem nelze souhlasit v několika oblastech. Předně nebylo potřebné, aby byl nutně seznamován s výsledky obdobných obchodů v minulosti, když nelze z ničeho dovodit,

že následné obchody musí dopadnout stejně, když nikdo nemůže zaručit, jaké budou podmínky na trhu v budoucnosti, a o budoucnost v těchto věcech jde. Ze stejného důvodu mají jen malou vypovídací schopnost ceny z minulosti. I ten nejdéletrouhodnější trend může se v současném turbulentním světě kdykoliv zcela zvrátit. Nebylo rovněž možné po žalované požadovat, aby věštila vývoj cen nafty, a to ani za celkem běžného vývoje ekonomiky. Samozřejmě již vůbec nelze po žádném obchodníku s cennými papíry požadovat, aby předvídal události typu pádu banky Lehmann Brothers a její důsledky, zde na cenu komodity. Kdyby byly takové predikce možné, každý by z nich vycházel. Pak by se snažil v konkrétních obchodech zaujmout pozici, která tomu odpovídá, ale pak by jen těžko našel partnera pro takový obchod. Do předem ztrátové pozice by nikdo nešel. Můžeme říci, že půvab derivátů a jiných obdobných obchodů spočívá právě v tom, že to s určitostí nikdo vědět nemůže, že jen se každý sám za sebe dohaduje, jaký vývoj nastane, a na tento svůj odhad sází.

Není však pochopitelné, co má vyplývat z úvah žalované o odpovědnosti funkcionářů obchodních společností. I kdyby statutární orgán žalobce v tomto smyslu své povinnosti porušil, nemohlo by to přece vůbec žádným způsobem liberovat žalovanou, nečinilo by to výše uvedené problémy menšími. Je také pravdou, že bylo by lze funkcionáři vytýkat, kdyby se pustil do podobných obchodů zcela sám. Je naopak postupem zcela řádným, neporušujícím jeho povinnosti, když se obrátí v tomto směru na osobu, o které má plné právo se domnívat, že je v dané oblasti odborníkem, profesionálem. Žalovaná jistě by netvrdila, že volil špatně, že se měl správně obrátit jinam.

Proto je napadený rozsudek věcně správný a tedy byl odvolacím soudem podle § 216 o.s.ř. potvrzen.

Podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. se přiznává náhrada nákladů odvolacího řízení úspěšnému žalobci. Přiznávají se dva úkony právní služby (vyjádření k odvolání, jednání před odvolacím soudem) v sazbě podle § 7 vyhl. č. 177/1996 Sb., v platném znění, po 38.660,- Kč, k tomu dvě paušální náhrady výdajů po 300,- Kč podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky a náhrada daně z přidané hodnoty 16.363,20 Kč. Tedy celkem 94.283,20 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku není odvolání přípustné.

Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné na základě dovolání podaného do dvou měsíců od doručení rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Městského soudu v Praze, jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Nebude-li stanovená povinnost dobrovolně splněna, lze se o výkon tohoto rozsudku obrátit na příslušný soud.

V Praze dne 5. listopadu 2013

JUDr. Zdeněk K o v a ř í k v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:Edita Fialová